

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO
PAPILDYMO 170³ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1373“ PROJEKTO

Institucija	Pastabos	Įvertinimas
Generalinės prokuratūros (toliau – GP) 2022-04-12 raštas Nr. 17.2.-1259	1. Pertekline laikytina ir BK projekte siūloma sąvoka „pagrindiniai tarptautiniai teisės principai“. Jei tokia tarptautinės teisės principų gradacija – pagrindiniai ir ne pagrindiniai – egzistuoja, tai turėtų būti nurodyta aiškinamajame rašte. Jei visgi to nėra, siūlytina naudoti sąvoką „tarptautiniai teisės principai“, nes priešingu atveju, papildomai tektų įrodinėti pačių principų prioritetų reikšmę.	Nepritarti. Pagrindiniai tarptautinės teisės principai yra tarptautinėje teisėje nusistovėjusi sąvoka, kuri nereiškia tarptautinės teisės principų gradacijos į pagrindinius ir ne pagrindinius, o tik parodo pagrindinių principų svarbą ir reikšmę visai tarptautinei bendruomenei. Pagrindiniai tarptautinės teisės principai išvedami iš Jungtinių Tautų (toliau – JT) tikslų ir principų, įtvirtintų 1945 m. JT Chartijos 1 ir 2 straipsniuose. JT Chartijos pagrindu, 1970 m. deklaracijoje Dėl tarptautinės teisės principų (draugiškų santykių deklaracija) išskiriami tokie esminiai principai kaip, pavyzdžiui, jėgos nenaudojimo, takaus tarptautinių ginčų sprendimo, nesikišimo į valstybių vidaus reikalus, valstybių teritorinio vientisumo ir kt. Pagrindiniai tarptautinės teisės principai taip pat išplėtoti ir 1975 m. Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos Helsinkio baigiamajame akte. Atsižvelgiant į tai, BK projektu siūlomo BK 170 ³ straipsnio sudėtyje įtvirtinta formuluotė „pagrindiniai tarptautiniai teisės principai“ nelaikytina pertekline. Priešingai, ji reikalinga tam, kad būtų aišku, jog kalbama ne apie visus tarptautinės teisės principus, reglamentuojančius įvairias (pavienes) tarptautinių santykių sritis, o apie pamatinius (bazinius) ir visuotinai pripažįstamus tarptautinės teisės principus.
	2. Siūlytina svarstyti galimybę BK 170 ³ straipsnio 1 dalį išdėstyti taip: „170³ straipsnis. Karo propaganda 1. Tas, kas viešai skatino, rėmė ar pritarė agresyviai karui pritarė genocidui, agresijai, draudžiamai karo atakai ar kitokiam ginkluotos jėgos panaudojimui, pažeidžiančiam pagrindinius tarptautinės teisės principus, taip pat tas, kas viešai skatino ar kurstė genocidą, agresiją, draudžiamą karo ataką ar kitokį ginkluotos jėgos panaudojimą, pažeidžiantį pagrindinius tarptautinės teisės principus, taip pat juos neigė ar šiurkščiai menkino,	Pritarti iš dalies. Pirma, Nutarimo projektu siekiama įvertinti konkretų 2022 m. kovo 7 d. Seime užregistruotą BK projektą (Nr. XIVP-1373) ir pateikti pastabas bei pasiūlymus Seimui dėl minėto BK projekto nuostatų tobulinimo. Nutarimo projektu nėra siekiama pateikti alternatyvaus BK projekto su konkrečiais siūlomos kriminalizuoti nusikalstamos veikos požymiais, t. y. šiuo atveju Vyriausybės paprašyta pateikti išvadą dėl konkretaus BK projekto, o ne parengti naują (alternatyvų) BK projektą pateiktajam. Dėl konkrečių siūlomų BK 170 ³ straipsnyje įtvirtintos nusikaltimo sudėties požymių ir alternatyvių formuluočių detaliau bus diskutuojama Seime vertinant ne tik Vyriausybės išvadą, bet ir kitų institucijų pateiktus

	<p>baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.“</p> <p>Genocido sąvokos įvedimas šiame straipsnyje nesikirstų su BK 170² straipsnyje vartojama sąvoka, nes joje kalbama apie jau pripažintą (t. y. vykusį praeityje) genocidą, o BK 170³ straipsnyje siūloma drausti vykstantį ar ateityje vyksiantį genocidą.</p>	<p>konkrečius siūlymus BK projektui.</p> <p>Antra, GP siūloma karo propagandos sudėtis, kuria ir „viešo pritarimo“ ir „viešo skatinimo ar kurstymo“ veikas, kaip sudėtinės karo propagandos dalis, siekiama reglamentuoti toje pačioje straipsnio dalyje, neatitinka Nutarimo projekto 1 punkte pateiktų argumentų dėl BK projektu siūlomo BK 170³ straipsnio pavadinimo ir šiame straipsnyje išdėstytų nusikaltimo sudėties objektyviosios pusės požymių santykio vertinimo, taip pat nederą su Nutarimo projekto 2 punkte pateiktomis pastabomis, susijusiomis su skirtingu šių alternatyvių veikų pavojingumu.</p>
	<p>3. Manytina, kad asmens atsakomybė už karo propagandą turėtų apimti ne tik karą, kuris dar nevyksta, bet ir tuos atvejus, kai karas jau vyksta. Manytina, kad siekiant nustatyti baudžiamąją atsakomybę už vykstančio ar galimai vyksiančio karo propagandą, pakanka papildyti BK 170² straipsnio 1 dalies dispoziciją.</p> <p>Be to, tikslintina galiojančio BK 170² straipsnio norma „<...> tas, kas viešai pritarė SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytiems Lietuvos Respublikos teritorijoje ar prieš Lietuvos Respublikos gyventojus <..>“. Tokia formuluotė suponuoja, kad tas, kas viešai pritarė, pvz. SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lenkijos ar Prancūzijos Respublikas, ar nusikaltimus jų teritorijoje, nepadarė nusikaltimo. Tokia formuluotė susiaurina ir iškreipia šio straipsnio paskirtį ir tikslus.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, siūlytina pakeisti BK 170² straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Tas, kas viešai pritarė Lietuvos Respublikos ar Europos Sąjungos teisės aktais arba įsiteisėjusiais Lietuvos Respublikos ar tarptautinių teismų sprendimais pripažintiems genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams arba karo veiksmams, pažeidžiantiems tarptautinės teisės principus, juos neigė ar šiurkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta viešojo tvarka,</p>	<p>Pritarti iš dalies.</p> <p>Nutarimo projektu vertinamas BK projektu teikiamas siūlymas papildyti BK nauju 170³ straipsniu, o ne galiojančio BK 170² straipsnyje įtvirtinta nusikaltimo sudėtis. Atsižvelgiant į siūlomo BK 170³ straipsnio paskirtį ir tikslus, manytina, kad visi karo propagandos požymiai, susiję tiek su vykstančiu, tiek su vyksiančiu karu, turėtų būti reglamentuojami tame pačiame straipsnyje, neskaidant ir neperkeliant dalies požymių į BK 170² straipsnyje įtvirtintą nusikaltimo sudėtį, kurios paskirtis iš esmės nėra susijusi su BK projekto turiniu.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad GP siūlomi BK 170² straipsnio 1 dalies pakeitimai, susiję su tam tikrų formuluočių išbraukimu, jau šiuo metu yra įtraukti į 2022 m. balandžio 13 d. Lietuvos Respublikos Seime užregistruotą Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 60, 129, 135, 138, 169, 170, 170¹, 170² straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-871(2).</p>

	<p>taip pat tas, kas viešai pritarė SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytiems Lietuvos Respublikos teritorijoje ar prieš Lietuvos Respublikos gyventojus genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, arba 1990 – 1991 metais įvykdytiems kitiems agresiją prieš Lietuvos Respubliką vykdžiusių ar joje dalyvavusių asmenų labai sunkiems ar sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikai arba labai sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikos gyventojams, juos neigė ar šiurkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta viešoji tvarka, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.“</p>	
--	--	--